

Примусове виконання як окремий вид мистецтва

№40, 05 листопада 2020

Андрій Ілюк ,
адвокат, медіатор, керівник Практики вирішення спорів і банкрутства
TEFFI Law Firm

Головна стаття

Визнати не можна виконати: статус "під санкціями" та міжнародний комерційний арбітраж

Компетентна думка

Позасудове врегулювання спорів

Захист бізнесу від корпоративних спорів: превентивні заходи

Судовий погляд

Практика вирішення спорів із державними органами

Практика вирішення трудових спорів: нюанси, які потрібно враховувати роботодавцю в разі звільнення працівника

Практика вирішення спорів щодо стягнення виконавчого збору / основної винагороди виконавця

Коли неоплачений вексель стає безповоротною фінансовою допомогою: судова практика

Актуально

Диспозитивна імперативність

Користь судового рішення

Ми живемо у світі, де виникнення суперечок і конфліктів – це питання часу та прояви ретроградного Меркурія. На жаль, в Україні більшість таких ситуацій розв'язують не в позасудовому порядку (через переговори й застосування медіації), а в суді. Для когось відіграє роль авторитет судової влади, для когось важлива сила судового рішення.

У чому ж вимірюють цю силу? Звертаючись до суду, ви навряд чи сподіваєтеся, що відповідач, програвши справу, кінець кінцем добровільно сплатить наявну заборгованість або поверне майно. А відповідно, сила рішення перебуває в прямій залежності від можливості примусово виконати таке рішення й одержати бажаний результат.

Я жодного разу не зустрічав осіб (чи то юридичних, чи то фізичних), хто б цікавився процесом виконання рішення заради самого процесу. Усіх без винятку цікавить результат. Ба більше, одержання очікуваного результату протягом розумного строку.

Отже, користь судового рішення поза іншим полягає в тому, щоб позивач мав реальну (а не абстрактну, задекларовану) можливість отримати відновлення порушених прав у передбачуваний час.

А що ж не так?

Сьогодні ж ситуація є далекою навіть від задовільної. Так, у 2019 році 724,6 млрд грн підлягали стягненню державною виконавчою службою. При цьому фактично стягнуто 6,5 млрд грн (за

даними дослідження Асоціації приватних виконавців України). Перефразовуючи, від бажаного результату ви, як споживач "державних послуг", отримуєте лише 2,3 %. Висновки тут зайві.

Невиконання судових рішень є доволі поширеною підставою для звернення до Європейського суду з прав людини. Чи робить щось державна виконавча служба для покращення показників? Ні. Чи робить щось держава? Так.

У 2017 році було запроваджено змішану систему виконання судових рішень. Вона полягає в одночасному функціонуванні державної виконавчої служби та приватних виконавців як окремих суб'єктів примусового виконання судових рішень.

Ефективність приватних виконавців майже втричі краща за їх державних колег. Але й тут є що покращувати, оскільки чинне регулювання виконавчого провадження багато в чому зв'язує руки приватним виконавцям. І можна не сумніватися, що отримання останніми більших повноважень дасть змогу покращити показники виконання судових рішень у країні.

До чого ж тут адвокати?

Деякі колеги вважають, що робота адвоката завершується разом із судовим розглядом. А далі – діяльність виконавців. Проте з таким твердженням важко погодитися.

Залишити клієнта із судовим рішенням на самоті – не найкраща ідея. Адже в такому разі його проблема не розв'язується, а трансформується в іншу – як одержати бажаний результат, маючи це рішення.

І хоча адвоката не наділено прямими повноваженнями щодо виконання судового рішення, проте саме його активна участь може сприяти ефективному й швидкому досягненню мети.

Звісно, звернення до приватного виконавця вже значно збільшує шанси на успіх, але й не всі категорії рішень можуть виконувати приватні виконавці, є і ті, які перебувають у компетенції лише державних.

Адвокатам доступний широкий асортимент інструментів, які можуть суттєво сприяти виконанню рішення. Так, збирання інформації про боржника, активна участь у розшуку майна й активів, на які може бути звернено стягнення як на етапі підготовки до примусового виконання, аби надати виконавцю більше інформації та пришвидшити процедуру, так і на етапі вже виконання як допомога виконавцю.

Іноколи пропонування клієнту та виконавцю нестандартних шляхів може значно вплинути на одержання бажаного результату. Отже, багато чого залежить від аналітичних навичок й уміння подивитися на ситуацію з різних боків.

У разі якщо виконавець ігнорує виконання рішення або ж приховано протидіє, адвокат просто зобов'язаний адекватно реагувати на ситуацію з метою захисту прав і законних інтересів клієнта, починаючи від скарг на дії (бездіяльність) виконавця та завершуючи пошуком шляхів "забрати" справу в одного виконавця й передати її іншому (якщо є змога). Вибір шляхів, якими адвокат може посприяти досягненню мети примусового виконання, обмежено лише законодавством і його власною фантазією.

І що ж робити?

Навряд чи в найближчому майбутньому ми зможемо повністю відмовитися від державних виконавців. Суспільству ще необхідно переконатися в ефективності приватних виконавців, а також утвердитися в довірі до цього, поки ще нового для наших реалій, інституту.

Продовження реформи, упровадження й покращення дієвих інструментів примусового виконання, розширення повноважень приватних виконавців, формування економічних й адміністративних стимулів – саме це має реалізувати держава, щоб нам не було соромно за виконавчу систему.

Виконання судових рішень є невіддільною частиною судового розгляду в розумінні статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що передбачає право на справедливий суд, а отже стоїть в одному ряду з авторитетом судової влади.

Хай там що, а примусове виконання є тим важливим, фінальним елементом, яким завершується розв'язання спорів та досягнення ефективного захисту порушених прав і законних інтересів, без якого не може обійтися жодна цивілізована та правова країна.

© ТОВ "ІАЦ "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2020

У разі цитування або іншого використання матеріалів, розміщених у цьому продукті ЛІГА:ЗАКОН, посилання на ЛІГА:ЗАКОН обов'язкове. Повне або часткове відтворення чи тиражування будь-яким способом цих матеріалів без письмового дозволу ТОВ "ЛІГА ЗАКОН" заборонено.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2020

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2020